

Brezilya Ülke Bülteni

Kasım 2015

BİR BAKIŞTA BREZİLYA

Nüfus:	202,656,788
Dil:	Portekizce
Din:	Hıristiyan
Başkent:	Brasilia
Yüzölçümü:	8,514,877 km ²
Başlıca Şehirleri:	Sao Paulo, Rio de Janeiro, Salvador, Fortaleza
Ağırlık Ölçüleri:	Metrik Sistem
Para Birimi:	Real (R\$)
Yönetim Şekli:	Federal cumhuriyet
Etnik Yapı:	%47,7 beyaz, %43,1 melez, %7,6 siyah,
Devlet Başkanı:	Dilma Vana Rousseff

World Factbook

Kaynak: CIA The

GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2010 ^a	2011 ^a	2012 ^a	2013 ^a	2014 ^b	2015 ^c	2016 ^c
GSYİH (milyar \$)	2.141,9	2.473,5	2.247,1	2.245,4	2.201,5	2.000,0	2.036,6
Kişi Başına GSYİH (satın alma gücü paritesine göre)	13.775 ^c	14.278	14.503 ^b	14.969 ^b	15.085	15.320	15.768
Reel GSYİH Artış Oranı (%)	7,5	2,7	1,0	2,5	0,1	0,5	1,8
Sınai Üretim Artış Hızı (%)	10,4	1,6	-0,8	1,7	-2,0	1,0	2,5
Tüketici Fiyatları Enflasyonu (yıl sonu)	5,9	6,5	5,8	5,9	6,4	6,5	5,8
İhracat (FOB; milyon \$)	201.915	256.040	242.578	242.034	225.163	232.497	241.362
İthalat (CIF; milyon \$)	181.769	226.247	223.184	239.634	229.091	228.452	233.978
Cari İşlemler Dengesi (milyon \$)	-47,273	-52,474	-54,249	-81.108	-88.502	-79.974	-83.832
Dış Borç (yıl sonu; milyon \$)	352.363	404.046	440.478	482.785 ^b	552.409	604.031	660.401
İşsizlik Oranı (yıl sonu)	6,7	6,0	5,5	5,4	5,5	6,0	6,1
Döviz Kuru (Real/\$)	1,67	1,88	2,04	2,34	2,66 ^a	2,84	2,97

a: gerçekleşen b: EIU tahmini c: EIU projeksiyonu.

Kaynak: Economist Intelligence Unit

Ekonomik Yapı

Brezilya'nın, Rusya, Hindistan ve Çin (BRIC Ülkeleri) ile beraber 2050'li yıllarda dünyanın ekonomik kaderini belirleyecek ülkelerden biri olacağı tahmin edilmektedir. Yeni petrol rezervleri bulunan ve gelecekte petrol devi olması beklenen Brezilya'nın krize rağmen BRIC ülkeleri arasında varlığını sürdürmesinde, tedarikçi ülke olması ve zengin doğal kaynaklarının rolü unutulmamalıdır.

GSYİH'nın Sektörlere Göre Dağılımı

	2009 ^a	2010 ^a	2011 ^b	2012 ^c	2013 ^c	2014 ^c	2015 ^c	2016 ^c	2017 ^c	2018 ^c
Tarım	5,6	5,3	5,5	5,3	5,7	5,8	6,0	6,1	6,2	6,3
Sanayi	26,8	28,1	27,5	26,0	25,0	23,8	23,3	22,9	22,4	22,0
Hizmetler	67,5	66,6	67,0	68,7	69,3	70,4	70,7	71,0	71,4	71,7

a: Gerçekleşme b: E.I.U. tahminleri c: E.I.U. öngörü

Kaynak: EIU- Economist Intelligence Unit

Tablodan da anlaşılacağı üzere Brezilya'da hizmetler sektörü ağırlık taşımakta olup, öne çıkan sektörler: telekomünikasyon, bankacılık, enerji, ticaret ve bilgi işlemidir. Tarım sektörü açısından öne çıkan ürünler: kahve, soya, şeker kamışı, kakao, pirinç, et, tavuk, mısır, portakal, pamuk, buğday, tütündür.

Sanayide öne çıkan sektörler: çelik, sivil havacılık, kimyasallar, petrokimyasallar, ayakkabı, makine, motorlar, taşıt araçları, oto yedek parçaları, dayanıklı tüketim malları, çimento ve kerestedir. Brezilya, Latin Amerika ve Karayipler bölgesindeki en büyük ve ürün çeşitliliği en fazla olan sanayi merkezidir. Brezilya, tarım ürünleri (kahve, soya, şeker kamışı, kakao, pirinç, mısır, portakal, pamuk, buğday, tütün), canlı hayvan ürünleri (et, tavuk eti), ağaç ürünleri (kağıt, kağıt hamuru), deri ve ayakkabı ile mineral ve metal ürünlerinde (demir-çelik ve alüminyum) dünya çapında karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir.

Brezilya'nın temel sanayi sektörleri/ürünleri; lüks turistik gemilerden yarış botlarına ve 300.000 tonluk tankerlere kadar gemi inşası, motorlu araçlar, araba, araç ve kamyon, her tip otobüs, ağır nakliye araçları, arazi araçları, metaller (çelik, alaşımlar ve alüminyum dahil), gıda, havacılık ve uzay (tarımsal ilaçlama uçaklarından, 90 kişilik jet uçaklarına, askeri eğitim ve kargo uçakları Tucano ve uyduları araştıran seston hızlı AMX'e kadar), bilişim sistemleri (donanım ve yazılım, özellikle bankacılık sistemleri ve bilgisayarlar), oyuncaklar, ofis ve ev eşyaları, ahşap ve ahşap ürünler, mobilya, radar ve uzaktan kumandalı alıcı sistemleri, ilaçlar, eczacılık ürünleri ve her tür tıbbi donanım, inşaat sanayi için gerekli her türlü ürün, tarım araçları ve teknolojisi, iletişim (ses ve veri), kağıt, matbaa malzemeleri, makineler, demiryolu lokomotif ve vagonları ve her türlü önemli sanayi ihtiyaçları için sermaye malları, ağır iş makineleri, donanımı ve teknolojisidir.

Eyaletler İtibarıyla Ekonomik Durum

Sao Paulo, Rio de Janeiro, Minas Gerais ve Espirito Santo eyaletlerinden oluşan ülkenin % 11'ini kaplayan güneydoğu bölgesi, gayrisafi yurtiçi hasılanın yarısından fazlasını üretmektedir. Orta-batı bölgesi ise ülkenin en hızlı büyüyen bölgesidir. Kuzey ve kuzeydoğu bölgeleri en geri kalmış bölgelerdir. Federatif bir yapıya sahip olan ülkede eyaletler, dış ve iç yatırımcıyı kendi bölgelerine çekebilmek için çeşitli teşvikler sunmaktadır.

Brezilya'nın %6,8'ini kaplayan güney bölgesi; Parana, Santa Catarina, Rio Grande do Sul eyaletlerinden oluşmakta olup, büyük bir ekonomik canlılığa sahiptir. Özellikle soya fasulyesi, mısır ve buğday başta olmak üzere tüm tahıllarda, tekstil, ayakkabı ve otomotiv sanayinde gelişmiştir.

Kuzeydoğu bölgesi ülkenin %18'lik alanını kapsamakta olup; Maranhao, Piaui, Ceara, Rio Grande do Norte, Paraiba, Pernambuco, Alagoas, Sergipe ve Bahia eyaletlerinden oluşmaktadır. Ekonomik gelişme ve yaşam standartları açısından bölge ikiye bölünmüştür. Okyanusa kıyısı olan eyaletler, şeker kamışı, tarımsal sanayi, tekstil, kimyasallar, otomotiv ve gıda sanayinde gelişmiştir. Sertao, Brezilya'nın en yoksul bölgesidir. Uzun süreli kuraklığa rağmen sulamanın yapılabildiği alanlar tropikal meyveler açısından (muz, mango, kavun, guava, acerola) bereketlidir. Turistik açıdan meşhur olan Olinda, Salvador ve Recife bu bölgede yer almaktadır.

Kuzey bölgesi ülkenin %45'ini oluşturmaktadır. Acre, Amapa, Amazonas, Para, Rondonia, Roraima ve Tocantins eyaletlerinin bulunduğu bölgenin büyük bölümünü Amazon ormanları işgal etmektedir. Başlıca ürünler; latex, açai meyvesi, kauçuk ve kuruyemişlerdir. Geniş maden yataklarına sahip olan bölgede Carajas maden sahası bulunmaktadır. Manaus Serbest Bölgesinde ithal parçalardan elektrikli cihazlar üretilmektedir.

Orta-batı bölgesi ülkenin %19'unu kapsamakta olup; Goias, Mato Grosso eyaletleri ile Başkent Brasilia'nın bulunduğu Mato Grosso do Sul Federal Bölgesinden oluşmaktadır. Soya fasulyesi, pamuk ve ayçiçeği yağı üretilmektedir.

İmalat sanayi, büyük ölçüde Sao Paulo eyaletinde yoğunlaşmaktadır. Fakat, Sao Paulo'nun toplam gayrisafi yurtiçi hasıla içindeki payında azalış gözlenmektedir. Bahia eyaleti, petrokimya, kağıt hamuru ve kağıt, ayakkabı Minas Gerais eyaleti, otomobil ve çelik, Parana eyaleti, otomotiv, Para eyaleti, madencilik ve alüminyum, Rio Grande do Sul eyaleti, petrokimya ve Espirito Santo eyaleti, çelik, kağıt hamuru endüstrilerinde uzmanlaşmıştır. Rio de Janeiro eyaleti, son yıllarda petrol sanayinin gelişimiyle dikkatleri toplamaktadır.

Ekonomi Politikaları

Brezilya, 1990'lı yıllardaki liberalizasyon çabalarının sonucunda özellikle otomotiv sanayi ve altyapı modernizasyonunda özelleştirme ve doğrudan yabancı yatırımlar sayesinde önemli gelişmeler sağlamıştır. Ürün çeşitliliğini artıran Brezilya, göreceli olarak kapalı ekonomi niteliğini halen korumaktadır.

Dünya ekonomisini etkileyen ve peş peşe gelen Meksika (1995), Asya (1997) ve Rusya(1998) krizleri Brezilya'yı da etkilemiş, ekonomik dengenin sağlanmasında ciddi sıkıntılara yol açmıştır. "Real Planı" ile enflasyonla başa çıkmış ancak kamu borçlanma oranı daha da büyümüştür. Son yıllarda ülkenin ekonomi politikaları üç hedefe kitlenmiş durumdadır:

1. enflasyonun kontrolü,
2. dış ticaret dengesi,
3. ekonomik kalkınmanın desteklenmesi.

Ocak 2007'de yürürlüğe konulan PAC-"Gelişmeyi Hızlandırma Programı", özellikle eyaletler arası işbirliğini destekleyen, sosyal güvenlik, vergi ve iş gücü reformları ile birlikte, yatırım alt yapısını teşvik eden düzenlemeler içermektedir. İnşaat, sağlık, enerji, ulaşım ve lojistik konularında 504 Milyar Real (236 Milyar \$) bütçeli, 2.471 projeyi kapsayan Programın %50'si tamamlanmış olup, kalan kısmın %90'ı tamamlanmıştır. Gelişmenin Hızlandırılması Programı (PAC)'nın ikinci aşamasında yatırım ve projeler için ayrılan fonlar 2011-2014 ve 2014 sonrası şeklinde iki dönem halinde düzenlenmiştir.

Ekonomide Geleceğe Yönelik Beklentiler

Brezilya daha önceki krizlerde edindiği deneyimle son krizi daha istikrarlı bir şekilde atlattığı bulunmaktadır. The Economist'in 2015 yılı ülke risk raporunda da ifade edildiği üzere Brezilya bağımsızlık, döviz kuru, ekonomik yapı ve ülke riski açısından "BB" risk notu ile istikrarlı bir durum sergilemektedir. Politik risk ve bankacılık sektörüne ilişkin risk notu da "BBB" dir. IMF'den borç alan ülke konumundan "kredi veren" ülke konumuna gelen Brezilya, 2016 yılında Olimpiyatlara ev sahipliği yapacaktır.

BRIC (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin) ülkeleri arasında büyüme performansı açısından geride kalan Brezilya'nın sosyal ve ekonomik reformlarının devamlılığı büyük önem taşımaktadır. Brezilya'nın ilk kadın Başkanı olan Dilma Roussef 2018 yılına kadar ikinci kez başkan seçilmiştir.

Ekonomik Performans

2014 yılında ekonomik büyüme oranı %0,1'de kalırken, 2015 yılı için %0,5 civarında büyüme beklenmektedir. Brezilya küresel aktör olma yönünde önemli aşamalar kaydetmiştir. Yapılan bazı araştırmalara göre 2020 yılında Brezilya tüketici pazarının 3,5 trilyon ABD Dolar'la dünyanın 5. büyük pazarı haline geleceği tahmin edilmektedir.

Ekonominin canlandırılması amacıyla, gösterge faiz oranı %7,25'e kadar düşürülmüş, enflasyon %5,9 oranıyla kontrol altına alınmış, daha dengeli ve rekabetçi bir döviz kuru temin edilmiş, vergilendirme sisteminde düzenlemelere gidilmiştir. Enerji maliyetlerinin düşürülmesi üzerinde de çalışmalar sürdürülmektedir. International Budget Partnership tarafından yapılan kamu hesapları şeffaflığı endeksinde Brezilya dünyada 12. sırada yer almıştır.

Havaalanlarında yolcu sayısının geçtiğimiz beş yılda yaklaşık iki kat artması havaalanlarına yatırım ihtiyacını beraberinde getirmektedir. Dış ticaret hacminin son yıllarda hızlı bir şekilde artması limanların iş yükünü artırmış ve liman yatırımları ihtiyacını doğurmuştur. Trafiğe yeni giren araç sayısının ciddi artış göstermesi trafik yoğunluğunu artırmış ve özellikle otoyollara yatırım yapılmasını gerektirmiştir.

Lojistik Yatırım Programı açıklanmış ve bu kapsamda karayolları, demir yolları, limanlar, havaalanları ve enerji alanında özel firmalarca yatırım yapılmasına yönelik ihaleler serisi başlatılmıştır. Söz konusu programlar çerçevesinde özel sektörün yatırım yapması, devletin ise uygun koşullarda finansman sağlaması ve genel ekonomik istikrarı sürdürerek ekonomik büyümenin artırılması hedeflenmektedir.

DIŞ TİCARET

Dış Ticaret Göstergeleri (Milyon Dolar)

	2010 ^a	2011 ^a	2012 ^a	2013 ^a	2014 ^a	2015 ^b	2016 ^b
İhracat	197.356	256.039	242.580	242.178	225.101	232.497	241.362
İthalat	-180.458	-226.243	-223.149	-239.621	-229.060	-228.452	-233.978
Denge	16.897	29.795	19.430	2.557	-3.959	4.405	7.384
Hacim	377.814	482.282	465.729	481.799	454.161	460.949	475.340

a:Gerçekleşme b:EIU tahminleri

Kaynak: a) ITC TradeMap (www.trademap.org)
b) The Economist Intelligence Unit, Country Report

Brezilya, geleneksel pazarı olan Amerika kıtası ve Avrupa Birliği'nin yanında son dönemde Afrika, Orta Doğu ve Körfez, Doğu Avrupa ve Asya pazarlarına ihracatını önemli ölçüde artırmıştır. Güney-Güney ticareti olarak tanımlanan ve dünya ticaretinde giderek daha ağırlık kazanan eğilimde Brezilya'nın payı büyüktür.

Brezilya ihracatta sergilediği başarısını ihraç mallarını çeşitlendirerek ve geleneksel pazarlarının dışında kalan pazarlara açılarak elde etmiştir. Tarım ürünlerinin yanı sıra uçak, otomotiv, demir, kimyasallar, makine, ayakkabı, kağıt, elektrik ve elektronik gibi endüstri ürünleri de önemli ihraç kalemleri arasına girmiştir. Ülkenin 2014 yılı toplam ithalatı 229 milyar Dolar, ihracatı ise 225 milyar Dolar olarak gerçekleşmiştir.

İhracat

Brezilya'nın ihracatında başlıca ürünler; demir cevherleri, soya, ham petrol, şeker, tavuk eti, soya küspesi, kahve, dondurulmuş sığır eti, odun hamuru, mısır, petrol yağları, uçaklar, binek otomobil, kara taşıtlarının aksam ve parçaları, alüminyum oksit, tütün, altın, demir-çelik ürünleri ile meyve ve sebze sularıdır.

Brezilya'nın İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1000 Dolar)

GTİP	Ürün Adı	2012	2013	2014
	Toplam	242.579.776	242.178.054	225.100.885
'2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	30.989.293	32.491.531	25.819.090
'1201	Soya fasulyesi	17.248.319	22.810.049	23.277.378
'2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	20.305.900	12.956.638	16.356.786
'1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	12.650.806	11.842.458	9.459.207
'0207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatları	6.948.037	7.201.369	7.050.145
'2304	Soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	6.595.457	6.787.272	7.000.584
'0901	Kahve; kahve kabuk ve kapçıkları	5.740.321	4.598.100	6.052.719
'0202	Sığır eti (dondurulmuş)	3.674.543	4.503.918	4.960.235
'4703	Sodalı ve sülfatlı odun hamuru	4.326.841	4.824.766	4.914.365
'1005	Mısır	5.383.338	6.307.631	3.931.914
'2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	5.367.788	4.532.044	3.923.444
'8802	Diğer hava taşıtları, uzay araçları	4.759.183	3.841.712	3.440.336
'8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	3.725.280	5.484.727	3.195.123
'7202	Ferro alyajlar	2.787.913	2.351.150	2.746.114
'8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	3.777.780	3.306.475	2.579.493
'2818	Suni korendon alüminyum oksit ve hidroksit	1.966.376	1.879.177	2.498.849
'2401	Yaprak tütün ve tütün döküntüleri	3.197.303	3.192.512	2.414.084
'7108	Altın (ham, yarı işlenmiş, pudra halinde)	2.663.981	2.667.541	2.322.608
'7207	Demir/alaşimsız çelikten yarı mamuller	3.121.302	2.143.371	2.243.632
'2009	Meyve ve sebze suları (fermente edilmemiş, alkol katılmamış)	2.451.338	2.460.180	2.168.269

'8905	Fener, yangın söndürme, tarak gemileri, yüzer vinçler vb.	1.457.771	7.735.537	1.982.806
'8429	Dozerler, greyder, skreyper, ekskavatör, küreyici, yükleyici vb.	2.162.351	1.770.866	1.890.533
'8411	Turbojetler, turbo-propeller, diğer gaz türbinleri	361.754	1.222.058	1.805.962
'2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	1.510.644	1.825.968	1.805.254
'4107	Sığır ve atların dabalıanmış ve hazırlanmış deri ve kösesi	1.229.719	1.369.741	1.620.416
'8409	İçten yanmalı, pistonlu motorların aksam-parçaları	1.763.727	1.686.747	1.569.104
'8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	2.082.220	2.211.087	1.493.697
'0203	Domuz eti	1.347.516	1.227.093	1.446.376
'5201	Pamuk (kardesiz, taranmamış)	2.104.431	1.106.383	1.356.506
'1602	Konserve; hazırlanmış/et, sakatat/kandan müstahzar	1.420.065	1.342.672	1.314.866
'4104	Sığır ve at cinsi hayvanların dabalıanmış derileri	820.624	1.101.601	1.299.496
'3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	1.395.027	1.305.117	1.226.061
'4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1.460.992	1.286.118	1.209.291
'3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	1.107.340	1.133.003	1.206.844
'1507	Soya yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	2.071.337	1.365.928	1.129.659
'7201	Dökme demir (pik) aynalı demir (kütle, blok vb. İlk şekillerde)	1.350.442	1.068.563	1.031.555
'8701	Traktörler	1.250.655	1.331.561	1.023.424
'7224	Diğer alaşımlı çelik (ilk şekillerde ve yarı mamulleri)	719.949	566.474	951.187
'6802	Yontulmaya, inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan hariç)	738.019	937.535	950.872

Kaynak: ITC TradeMap (www.trademap.org)

Brezilya'nın ihracatı iki ana kategoriye ayrılmaktadır: (1) Ham ve yarı işlenmiş ürünler; demir, alüminyum, manganez ve diğer madenler; soya, şeker, kahve, kakao, pamuk, mısır, yaprak tütün, meyveler ve diğer tarım ürünleri, her tür et; (2) İmal edilmiş mallar, uçaklar, motorlu araçlar, gemiler, lokomotifler ve vagonlar, bu araçlara ait yedek parçalar, demir ve çelik alaşımları ve ürünleri, kağıt, mekanik sistemler, buhar veya elektrik ve elektronik motorları, makine ve donanımları, fiber optik dahil iletişim sistemleri, eczacılık ürünleri, kozmetik ve ilaçlar, hastane tıp ve diş tedavisi donanımları, tekstil, ayakkabı, müzik aletleri, oyuncaklar, mobilya ve ev eşyaları, bilgisayarlar ve yazılım dahil büro makineleri, plastik ürünler, işlenmiş sığır eti, tavuk ve diğer etler, portakal suyu, meyveler, sebzeler, kahve, balık ve diğer gıdalar. Yarı mamül malların ihracatı artmakta ve daha fazla ikincil petrokimya ürünleri kullanıma hazır tutulmaktadır. Öte yandan sermaye malları, petrol arama ve üretim platformlarından dev hidroelektrik türbinlere kadar birçok ürün; Brezilya mühendislik, danışmanlık ve inşaat firmaları yurt dışında pazarlar bulmaktadır.

Brezilya'nın ihracatında en önemli ticaret ortakları Çin, ABD ve Arjantin'dir. İhracatındaki ilk 10 ülkenin toplam ihracatı içindeki payı %56'dır. Türkiye ise Brezilya'nın ihracatında 37. sırada yer almakta olup, toplam içerisinde %0,6'lık bir paya sahiptir.

Brezilya'nın İhracatındaki Başlıca Ülkeler (1000 Dolar)

Sıra	Ülke Adı	2012	2013	2014
	Toplam	242.579.776	242.178.054	225.100.885
1	Çin	41.227.540	46.026.153	40.616.108
2	ABD	26.849.876	24.865.953	27.144.742
3	Arjantin	17.997.706	19.615.414	14.281.998
4	Hollanda	15.040.704	17.325.880	13.035.584
5	Japonya	7.955.713	7.964.031	6.718.601
6	Almanya	7.277.061	6.551.654	6.632.731
7	Şili	4.602.203	4.483.783	4.984.191
8	Hindistan	5.576.930	3.130.073	4.788.735
9	Venezuela	5.056.025	4.849.840	4.632.139
10	Gemi mağaza ve depoları	4.866.924	4.134.782	4.037.680
11	İtalya	4.580.723	4.098.143	4.020.783
12	İngiltere	4.519.432	4.101.835	3.860.342
13	G. Kore	4.501.090	4.719.970	3.831.244
14	Rusya	3.140.816	2.974.145	3.829.122
15	Meksika	4.003.013	4.230.301	3.669.957
16	Singapur	2.942.605	1.905.395	3.348.167
17	Hong Kong	2.458.113	3.339.237	3.322.865
18	Belçika	3.741.600	3.593.811	3.286.949
19	İspanya	3.688.732	3.575.966	3.280.755
20	Paraguay	2.617.509	2.996.609	3.193.586
21	Fransa	4.139.357	3.423.354	2.947.648
22	Uruguay	2.186.314	2.071.389	2.945.364
23	BAE	2.456.756	2.588.785	2.846.577
24	S. Arabistan	3.000.113	2.838.775	2.542.086
25	Kolombiya	2.834.522	2.703.098	2.384.256
26	İsviçre	1.708.003	2.362.263	2.316.683
27	Kanada	3.079.927	2.701.746	2.315.561
28	Mısır	2.711.858	2.201.610	2.314.969
29	Endonezya	2.001.994	1.999.021	2.246.297
30	Tayland	2.071.292	1.654.138	1.865.348
31	Peru	2.415.203	2.147.241	1.817.700
32	Tayvan	2.341.219	2.306.367	1.687.175
33	Bolivya	1.472.962	1.534.330	1.612.359
34	Vietnam	822.580	1.192.348	1.592.852
35	Malezya	1.573.713	1.372.307	1.548.121
36	İran	2.183.928	1.609.137	1.439.185
37	Türkiye	1.207.133	957.432	1.308.387
38	Angola	1.144.542	1.271.245	1.261.719
39	GAC	1.765.424	1.836.354	1.225.684
40	Cezayir	1.169.510	1.199.885	1.152.389

İthalat

Brezilya'nın ithalatında ağırlığı olan ürünler, petrol yağları ve ham petrol, otomobil, kara taşıtları aksam ve parçaları, doğal gaz, mobil telefonlar, elektronik devreler, ilaçlar, gübreler, dijital kameralar, taş kömürü, kamyon, kamyonet, serum ve aşular, bilgisayarlar ve haşarat öldürücü, dezenfekte ediciler olarak sıralanmaktadır.

Brezilya'nın İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1000 Dolar)

GTİP	Ürün Adı	2012	2013	2014
	Toplam	223.149.128	239.620.905	229.060.032
'2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	16.365.054	17.756.951	17.630.041
'2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	13.405.752	16.319.993	15.533.063
'2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	5.959.596	7.997.946	8.474.560
'8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	9.566.747	9.081.176	7.675.580
'8708	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatları	6.771.472	8.296.706	7.143.500
'8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	3.981.747	5.036.185	5.677.027
'8542	Kahve; kahve kabuk ve kapçıkları	4.139.298	4.748.725	4.444.834
'3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	3.591.037	3.734.309	3.682.530
'3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici	2.245.806	2.999.751	3.464.131
'3002	İnsan ve hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	2.795.507	3.187.046	3.242.857
'8529	Radyo, televizyon, radar cihazları vb cihazların aksam ve parçaları	3.502.502	3.565.667	3.184.015
'8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	2.993.192	3.340.644	3.026.095
'3104	Potashlı mineral/kimyasal gübreler	3.549.759	3.356.145	2.934.214
'3105	Azot, fosfor ve potasyum gibi; iki/üçünün karışımları	2.137.694	2.628.785	2.754.245
'8411	Turbojetler, turbopropeller ve diğer gaz türbinleri	2.173.178	2.323.109	2.423.252
'2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. Katı yakıtlar	3.013.177	2.453.571	2.308.890
'3102	Azotlu mineral/kimyasal gübreler	2.259.143	2.242.837	2.263.642
'8473	Yazı, hesap, muhasebe, bilgi işlem, büro için diğer makine ve cihazların aksamı	2.436.140	2.203.783	2.157.694
'2933	Sadece azotlu heterosiklik bileşikler	1.985.000	2.240.626	2.045.444
'1001	Buğday ve mahlut	1.721.049	2.414.821	1.812.451
'8483	Transmisyon milleri, kranklar, yatak kovanları, dişliler, çarklar	1.600.611	1.833.124	1.695.050
'8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	2.148.006	1.855.019	1.645.063
'3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	1.121.103	1.346.220	1.550.066

'9018	Tıp, cerrahi, dişçilik, veterinerlik alet ve cihazları	1.324.216	1.504.849	1.526.265
'8479	Kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar	1.382.499	1.525.324	1.453.382
'8409	İçten yanmalı, pistonlu motorların aksam-parçaları	1.600.617	1.678.729	1.419.877
'8481	Muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil	1.223.383	1.468.824	1.418.828
'4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1.531.371	1.641.591	1.354.240
'7403	Arıtılmış bakır, işlenmemiş bakır alaşımları	2.111.010	1.823.848	1.345.824
'8803	Balon, hava gemisi, planör vb. Diğer hava taşıtlarının aksam ve parçaları	1.442.583	1.333.196	1.341.498
'8443	Matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler	1.605.472	1.543.870	1.333.175
'8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı	1.317.495	1.436.975	1.316.376
'8414	Hava-vakum pompası, hava/gaz kompresörü, vantilatör, aspiratör	1.201.563	1.418.204	1.314.488
'8802	Diğer hava taşıtları, uzay araçları	1.435.491	1.525.367	1.216.053
'8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertisörler, endüktörler	1.102.354	1.111.046	1.111.884
'8408	Dizel, yarı dizel motorlar (hava basıncı ile ateşlenen, pistonlu)	943.371	1.146.653	1.090.968
'9032	Otomatik kontrol ve ayar alet ve cihazları	964.004	1.193.886	1.060.225
'8431	Ağır iş makine ve cihazlarının aksamı, parçaları	956.940	1.103.011	1.035.827
'8413	Sıvılar için pompalar, sıvı elevatörleri	1.038.750	1.162.066	1.033.741
'8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik	870.150	1.015.984	997.061

Kaynak: ITC Trade Map (www.trademap.org)

Brezilya'nın ithalatında en önemli ticaret ortakları Çin, ABD ve Arjantin'dir. İthalatındaki ilk 10 ülkenin toplam ithalatı içindeki payı %62,5'tir. Türkiye ise Brezilya'nın ithalatında 46. sırada yer almakta olup, toplam içerisinde %0,4'lük bir paya sahiptir.

Brezilya'nın İthalatında Başlıca Ülkeler (1000 Dolar)

Sıra	Ülke adı	2012	2013	2014
	Toplam	223.149.128	239.620.905	229.060.032
1	Çin	34.248.498	37.302.150	37.340.607
2	ABD	32.607.902	36.280.346	35.298.579
3	Arjantin	16.444.100	16.462.929	14.143.094
4	Almanya	14.208.930	15.182.003	13.837.219
5	Nijerya	8.012.214	9.647.535	9.495.353
6	G. Kore	9.097.658	9.491.256	8.526.183
7	Hindistan	5.042.843	6.357.300	6.635.259
8	İtalya	6.206.939	6.724.125	6.320.386
9	Japonya	7.734.742	7.081.665	5.902.046
10	Fransa	5.918.552	6.509.359	5.705.140
11	Meksika	6.075.066	5.794.778	5.362.995

12	Şili	4.164.609	4.328.270	4.024.133
13	İspanya	3.540.131	4.486.374	3.910.201
14	Bolivya	3.431.044	3.937.744	3.816.334
15	S. Arabistan	3.192.911	3.194.222	3.299.255
16	İngiltere	3.505.207	3.614.591	3.257.407
17	Hollanda	3.106.405	2.344.607	3.167.946
18	Rusya	2.790.714	2.676.066	2.940.541
19	Cezayir	3.197.862	3.074.832	2.918.103
20	Tayvan	3.168.809	2.937.809	2.853.678
21	İsviçre	2.782.836	2.951.946	2.789.142
22	Kanada	3.072.137	3.001.540	2.714.973
23	Tayland	2.503.918	2.383.948	2.212.851
24	Uruguay	1.818.926	1.766.984	1.918.468
25	Malezya	2.083.632	2.211.670	1.899.966
26	Belçika	2.074.108	2.010.123	1.849.804
27	Endonezya	1.735.848	1.604.366	1.795.273
28	Kolombiya	1.267.096	1.462.609	1.715.557
29	Peru	1.287.505	1.772.402	1.713.726
30	İsveç	1.980.590	1.991.352	1.626.113
31	Vietnam	817.176	1.140.876	1.580.556
32	Fas	1.281.172	1.434.191	1.249.280
33	Trinidad and Tobago	690.468	1.516.779	1.235.272
34	Paraguay	987.565	1.039.737	1.210.146
35	Kuveyt	960.384	1.016.325	1.205.357
36	Venezuela	996.792	1.180.740	1.174.118
37	Avusturya	1.523.725	1.388.282	1.126.508
38	Angola	45.922	726.836	1.109.816
39	Ekvator Ginesi	188.874	974.523	1.103.740
40	Norveç	870.889	973.767	1.103.330
46	Türkiye	964.114	1.144.898	882.221

Kaynak: ITC Trade Map (www.trademap.org)

TÜRKİYE İLE TİCARET

Brezilya ile ülkemiz arasında kurulacak yakın ekonomik işbirliği, Brezilya ile birlikte Arjantin, Paraguay, Uruguay ve Venezüella'nın üye oldukları MERCOSUR (Güney Ortak Pazarı) ile ortaya çıkacak geniş pazardan Türk firmalarının da yararlanmasına yol açacaktır. Diğer yandan Brezilya'lı firmalar Türkiye üzerinden komşu ve yakın ülke pazarlarına girme şansına sahip olabileceklerdir.

Türkiye-Brezilya ekonomik ilişkileri, özellikle aynı konularda iş yapan firmaların, işadamları derneklerinin ve kurumların işbirliğine giderek ortak üretim ve pazarlama yapımları halinde büyük bir potansiyel taşımaktadır. Genel olarak Brezilya tarafı Türkiye ile işbirliği yapmak açısından konuya olumlu yaklaşmaktadır. Türk işadamlarının Brezilya'yı daha iyi tanıyıp, aktif bir şekilde konuya eğilmeleri, ülkeler arasındaki ticaret hacminin artmasında ve Türkiye açısından negatif olan dengeyi düzeltilmesinde büyük rol oynayacaktır.

İthalata ilişkin kapalı yapısı ve özellikle iç piyasayı korumak için yüksek gümrük duvarları olan Brezilya'ya ihracatımızı artırabilmek için; Latin Amerika eylem planı çerçevesinde hükümetler arası ikili ilişkileri artırmaya yönelik anlaşmaların yapılmasının, alım-satım heyetleri ve fuarlara katılımın yanında, başta turizm olmak üzere, kültürel etkinliklerin artırılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Brezilya'daki federatif yapı nedeni ile Brezilya'nın dış ticarete ilişkin hükümet düzeyindeki politikasının yanı sıra her eyaletin sanayi ve tarım alt yapısına göre değişen farklı öncelikleri ve uygulamaları olabildiği gözlemlenmiştir. Özellikle sektörel birlik ve derneklerin, sanayi odalarının, dış ticaret odalarının lobi güçlerinin olduğu, bu nedenle iki ülke arasında gerçekleştirilecek ticarete ilişkin işbirliklerinde belirleyici rol oynayabilecekleri düşünülmektedir.

Sonuç olarak; Brezilya Pazarında bazı geleneksel ihrac ürünlerimizin pazarda iyi bilindiği, çoğu ürünümüzün de Avrupalı firmalar tarafından toptan alınıp, perakende olarak pazara girdiği gözlemlenmiştir. Ürünlerimizin kalitesinin yanı sıra AB ülkelerine göre fiyat avantajının olduğu, Brezilya'lı ithalatçı firmalara anlatılması gerekmektedir. Bu nedenle ihracatçılarımızın Brezilya pazarında aktif olmaları ve ürünlerini potansiyel müşterilere bire bir her açıdan tanıtmaları gerekmektedir. Türkiye ve Brezilya firmaları çeşitli konularda deneyimlerini paylaşarak güçlü bir ortaklık kurabilecek kapasiteye sahiptirler. Firmalarımızın Brezilya'yı gelecek 50 yıl içindeki BRICs ekonomileri içinde yer alacağını göz önüne alarak değerlendirmelerinde fayda görülmektedir.

Brezilya'da uluslararası alanda rekabet gücüne sahip olan birçok büyük mimarlık, inşaat ve mühendislik şirketi bulunmaktadır. Yabancı müteahhitletlik firmalarının Brezilya'daki projelerden iş alabilmeleri için Brezilyalı bir firma ile ortaklık yapmasının yararlı olacağı değerlendirilmektedir. Brezilya piyasasının koşullarını bilen ve tecrübe sahibi bir firma ile ortaklık yapılması, yapılan işlerin kolaylaşmasını sağlayabileceği gibi diğer iş fırsatlarının takibini de kolaylaştıracaktır.

Ayrıca Brezilyalı firmalar ile bu piyasada kurulan ortaklıklar, Ortadoğu ülkelerinde yapılacak işlerde de ortak çalışmayı beraberinde getirecek ve diğer pazarlarda da rekabet gücümüzün artmasına katkı sağlayabilecektir.

Türkiye-Brezilya Dış Ticareti

Türkiye-Brezilya İkili Ticareti (Bin ABD Dolar)

Yıl	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2004	69.355	566.293	635.648	-496.938
2005	103.458	798.576	902.034	-695.118
2006	121.882	934.782	1.056.664	-812.901
2007	229.914	1.172.669	1.402.583	-942.756
2008	318.027	1.423.868	1.741.895	-1.105.840
2009	388.244	1.105.890	1.494.134	-717.646
2010	614.551	1.347.525	1.962.076	-732.974
2011	883.471	2.074.354	2.957.825	-1.190.883
2012	1.002.759	1.770.094	2.772.854	-767.335
2013	936.096	1.408.806	2.344.902	-472.710
2014	794.186	1.728.745	2.522.932	-934.559
2014 / (1-9)	613.738	1.148.007	1.761.745	-534.269
2015 / (1-9)	368.539	1.273.632	1.642.171	-905.093

Kaynak: TÜİK

Coğrafi uzaklığın fazla olması ve ülkelerin birbirini iyi tanımaması nedeniyle bugüne kadar çok düşük seviyelerde seyreden Türkiye-Brezilya ekonomik ilişkileri, özellikle aynı konularda iş yapan firmaların ve kurumların işbirliğine giderek ortak üretim ve pazarlama yapmaları halinde büyük bir potansiyel taşımaktadır. Genel olarak Brezilya tarafı Türkiye ile işbirliği yapmak açısından konuya olumlu yaklaşmaktadır. Türk işadamlarının Brezilya'yı daha iyi tanıyıp, aktif bir şekilde konuya eğilmeleri, ülkeler arasındaki ticaret hacminin artmasında ve Türkiye açısından ekside olan dengenin düzeltilmesinde önemli rol oynayacaktır.

2014 yılında ticaret hacmimiz yaklaşık 2,5 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiş olup, bir önceki yıla göre Brezilya'ya olan ihracatımızın % 15,1 azaldığı, Brezilya'dan ithalatımızın da %22,7 arttığı görülmektedir.

2014 yılında ihracatımızın 794,5 milyon dolar olduğu, aynı dönemde ithalatımızın ise yaklaşık 1.728,7 milyon dolar olarak gerçekleştiği görülmektedir. Brezilya ile ülkemiz arasındaki ticaret dengesine bakıldığında ise, 2014 yılında ticaret açığımızın tekrar artışa geçtiği ve 934 milyon dolar olarak gerçekleştiği görülmektedir.

İhracatımızda; kamyon, minibüs, otomotiv yedek parça, demir ve çelik ürünleri, sondaj platformları, çimento, kuru kayısı, fındık, gübre, tütün, iplik, araba lastiği, mobilya aksamı, araba koltuğu, kuru incir, maya, kesme ve düzeltme makineleri, kauçuktan eşyalar, alüminyum hidroksit, mermer ve traverten önemli yer tutarken, ithalatımızda; demir cevheri, demir, soya fasulyesi, soya yağı, pamuk, kurtarma gemisi, buğday, tütün, odun hamuru, kahve, greyderler, buldozerler, kontrplaklar, kompresörler, polipropilen, polietilen, sığır, araba aksam ve parçaları, çinko, kağıt, deri, ayakkabı ve kağıt ön sıralarda gelmektedir.

Dış ticaret açığının büyük oranda ülkemiz aleyhine oluşu nedeniyle; karşılıklı ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi önem kazanmaktadır.

Türkiye'nin Brezilya'ya İhracatında Başlıca Ürünler, (Bin ABD Dolar)

GTİP	Ürün adı	2012	2013	2014
	Toplam	1.002.759	936.096	794.532
7214	Demir veya alaşımsız çelikten çubuklar (dövülmüş, sıcak haddelenmiş, haddeleme işleminden sonra buru)	100.218	126.076	134.473
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	95.879	115.373	83.754
5510	Suni devamsız lifden iplikler (dikiş ipliği hariç)	103.185	49.508	54.745
8905	Fener, yangın söndürme, tarak gemileri, yüzer vinçler vb; yüzer havuzlar; yüzer-dalabilen sondaj ve	18.943	2.104	40.895
7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	40.042	60.403	34.773
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	13.673	16.477	28.419
7213	Demir veya alaşımsız çelikten filmaşın (sıcak haddelenmiş, kangal halinde)	64.816	31.050	28.116
0802	Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	18.681	13.984	26.984
0813	Meyve (kurutulmuş) (0801, 0806'de kiler hariç)08. Fasıldaki sert ve kabukluların karışımları	12.832	14.387	22.431
2523	Çimento	32.206	15.969	18.010
2401	Yaprak tütün ve tütün döküntüleri	6.891	19.924	15.727
3202	Debagatte kullanılan sentetik organik ve anorganik maddeler ve müstahzarlar	5.809	13.572	14.650
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelik	2.563	17.444	13.090
8409	Sadece veya esas itibarıyla 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	8.655	13.069	12.827
7219	Paslanmaz çelikten yassı hadde mamulleri (genişliği 600 mm. Veya fazla olanlar)		614	12.416
7013	Sofra, mutfak, tuvalet, yazıhane, ev tezyinatı ve benzeri işler için cam eşya	7.075	7.895	9.549
8707	Karayolunda kullanılan motorlu taşıtlar için karoseriler (şoför mahalleri dahil)	1.372	7.268	9.056
7005	Float cam ve yüzeyi taşlanmış veya parlatılmış cam (plakalar halinde)	20	6.590	7.076
5702	Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	5.453	5.229	6.540
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	4.961	5.595	5.654
7217	Demir veya alaşımsız çelikten teller	5.195	6.478	5.331
8462	Metalleri dövme,çekileme,kalıpta dövme,kesme, taslak çıkartma, şatafatlama, karbürleri işlemeye mah	10.883	11.304	5.278
8512	Motorlu taşıtlar, bisiklet, motosikletlerde için aydınlatma veya işaret cihazları, cam siliciler vb	8.713	7.610	4.875

8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontro	1.018	1.633	4.689
5402	Sentetik filament iplikleri (dikiş ipliği hariç) (perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	7.100	5.065	4.653
2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	6.778	6.512	4.560
8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	4.075	4.346	4.438
8483	Transmisyon milleri, kranklar; yatak kovanları ve mil yatakları; dişliler ve sistemleri;vidalar;diş	4.126	2.933	4.427
3920	Plastikten diğer levha, plaka, şerit, film, folye (gözeneksiz)	2.867	4.655	4.373
4009	Vulkanize edilmiş kauçuktan boru ve hortumlar (bağlantı elemanlarıyla birlikte olsun olmasın)	1.885	1.853	4.194
8301	Adi metallerden kilit, sürgü ve asma kilit (anahtarlı, şifreli veya elektrikli) ve bunların adi meta	3.312	4.225	3.815
8511	Motorlarda kullanılan elektrikli ateşleme veya hareket ettirme tertibat ve cihazları (ateşleme-din	2.078	4.242	3.627
4016	Sertleştirilmemiş vulkanize kauçuktan diğer eşya	4.956	5.488	3.416
6802	Yontulmaya veya inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan taşı hariç), mozik için küp şeklinde taşl	2.401	2.752	3.374
1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	2.255	3.620	3.206
2515	Mermer ve traverten, ekosin, su mermeri, kireçli taşlar	3.093	3.211	3.181
3926	Plastikten diğer eşya	2.585	3.565	3.133
7318	Demir veya çelikten vidalar, civatalar, somunlar, tirfonlar, perçin çivileri, pimler, kamalar, ronde	4.626	3.590	3.047
8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların fiitre edilmesine veya artırılmasına mahsus makina ve cihazlar	2.045	2.333	3.022
0804	Hurma, incir, ananas, avokado ve guava armudu, mango ve mangost (taze/kurutulmuş)	1.964	1.882	2.983

Kaynak: Trade Map (www.trademapp.org)

Türkiye'nin Brezilya'dan İthalatında Başlıca Ürünler, (Bin ABD Dolar)

GTIP	Ürün adı	2012	2013	2014
	Toplam	1.770.094	1.408.806	1.728.746
2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	640.059	364.661	383.363
1201	Soya fasulyesi	5.524	72.666	301.605
4703	Sodalı veya sülfatlı kimyasal odun hamuru	70.499	95.760	137.755
2401	Yaprak tütün ve tütün döküntüleri	119.039	121.172	132.517
7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	64.537	41.214	112.332
0901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ü	74.200	71.524	77.970
2304	Soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	5.539	11.516	74.188
5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	161.185	77.801	61.488
8429	Buldozerler, greyderler, toprak tesviye makinaları, skreyperler, mekanik küreyiciler, ekskavatörler,	56.442	55.772	46.562
4412	Kontrplaklar, kaplamalı levhalar ve benzeri lamine edilmiş ağaçlar	30.962	27.014	30.091
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm) (sıcak haddelenmiş) (kaplanm	1		29.597
8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya	28.625	25.703	20.130
3503	Jelatin, jelatin türevleri, katı ihtiyokol, hayvansal menşeli diğer tutkallar	21.431	18.649	16.159
8409	Sadece veya esas itibarıyla 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	13.685	11.402	13.310
4002	Sentetik kauçuk veya sıvı yağlardan türetilen taklit kauçuk (ilk	12.667	15.545	10.926

	şekillerde, veya levha, tabaka, şer			
8001	İşlenmemiş kalay		7.897	10.760
8908	Sökülecek deniz taşıtları, suda yüzen sökülecek diğer araçlar	481	13.033	10.744
4804	Birincil elyaf (kraft) kağıt ve kartonları (kuşe edilmemiş, sıvanmamış, rulo veya tabaka halinde)	3.390	3.698	10.029
3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	21.234	13.225	9.560
8502	Elektrik enerjisi üretim (elektrojen) grupları ve rotatif elektrik konvertörleri	5.449	8.642	8.610
2207	Etil alkol (alkol derecesi >= %80, tağyir edilmemiş) ve damıtılarak elde edilmiş diğer alkollü içkil		1.930	7.734
8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatorleri	16.644	15.234	7.453
2009	Meyve ve sebze suları (fermente edilmemiş, alkol katılmamış)	6.976	6.524	7.361
3912	Selüloz ve kimyasal türevleri (ilk şekilde)	4.934	6.583	7.150
7202	Ferro alyajlar	15.820	10.189	7.028
2101	Kahve, çay ve paraguay çayı hülasesı, esans, konsantreleri ve müstahzarları	6.054	5.890	6.547
8501	Elektrik motorları ve jeneratörler [elektrik enerjisi üretim (elektrojen) grupları hariç]	6.617	8.299	6.229
3302	Sanayide ve içecek imalinde hammadde veya koku verici maddeler ve karışımlar	5.192	5.423	6.198
8503	Sadece veya esas itibarıyla 85.01 veya 85.02 pozisyonlarındaki makinalarda kullanılmaya elverişli ak	20.409	93	6.101
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, ku	8.390	8.328	6.094
2916	Doymamış asiklik ve siklik monokarboksilik asitler ve bunların türevleri	1.604		6.026
7225	Diğer alaşımlı çelikten yassı hadde mamulleri (genişliği 600 mm.veya daha fazla)	5		5.926
3402	Yıkama, temizleme müstahzarları (sabunlar hariç)	4.312	5.116	5.842
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	5.769	5.319	5.531
5402	Sentetik filament iplikleri (dikiş ipliği hariç) (perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	1.251	1.037	5.325
7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)			5.209
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	8.396	12.489	4.465
9306	Bomba, torpido, mayın, güdümlü mermiler vb harp mühimmatı vb aksam ve parçaları; fişekler, mermi ve	966	2.934	4.448
3806	Kolofanlar, reçine asitleri ve bunların türevleri, kolofan esansı ve kolofan yağları, eritilmiş sakı	882	3.036	3.724
4401	Yakmaya mahsus ağaçlar, ince dilimler veya yongalar halinde ağaç, talaş, döküntü ve artıklar	16.851	17.523	3.668

Kaynak: Trade Map (www.trademapp.org)

Türkiye-Brezilya Anlaşmalar ve Protokoller

Osmanlı döneminde Brezilya ile diplomatik ilişkilerimiz 5 Şubat 1858 tarihinde Londra'da imzalanan "Dostluk, İkamet, Ticaret ve Seyr-i Sefain Antlaşması" başlamıştır. Osmanlı İmparatorluğunun son döneminde büyük çoğunluğu Lübnan ve Suriye'den olmak üzere, 100 binden fazla Osmanlı vatandaşı Brezilya'ya göç etmiştir.

Brezilya'nın 19. yüzyılın son yarısında uyguladığı ülkeye işgücü çekme politikaları bu göçlerin temel nedenidir. 1850-1900 yılları arasında Brezilya'ya Avrupa ve Orta Doğu'dan 5 milyon kişinin göçmen olarak geldiği tahmin edilmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti ile Brezilya arasında 1927 yılında Roma'da bir Dostluk Anlaşması imzalanmıştır. Türkiye, 1929 yılında zamanın başkenti Rio de Janeiro'da bir temsilcilik açmıştır. Brezilya'nın Ankara Büyükelçiliği ise 1936 yılında açılmıştır.

Anlaşma Adı	İmza Tarihi
Dostluk Anlaşması	1927
Hava Ulaştırma Anlaşması	1950
Kültür ve Eğitim Alanında İşbirliği Anlaşması	1995
Turizm Alanında İşbirliği Anlaşması	1995
Siyasi İstişare Mekanizması Kurulmasına İlişkin Mutabakat Zaptı	1995
Ticaret, Ekonomik ve Sınai İşbirliği	10.04.1995
Savunma Konularında İşbirliği Anlaşması	2003
KEK I. Dönem Protokolü	07.10.2004
Teknoloji ve Sanayi İşbirliği Mutabakat Muhtırası	2005
Yüksek Düzeyli İşbirliği Komisyonu oluşturulması hakkında Mutabakat Muhtırası	2006
Diplomatik Akademiler Arası İşbirliği Anlayış Muhtırası	2006
KEK II. Dönem Protokolü	04.01.2010
Tarım Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Muhtırası	27.05.2010
Diplomat Değişimine İlişkin Anlaşma	27.05.2010
TPAO ve PETROBRAS arasında Mutabakat Muhtırası	27.05.2010
TSE ile Brezilya Standart Kurumu Arasında İşbirliği Anlaşması	27.05.2010
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	16.12.2010

16-17 Aralık 2010 tarihlerinde Brezilya'nın Foz do Iguacu şehrinde gerçekleştirilen MERCOSUR Zirve toplantısı çerçevesinde 16 Aralık 2010 günü Türkiye-Brezilya arasında Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması imzalanmıştır.

Karma Ekonomik Komisyon (KEK) Mekanizması, Ortak İş Konseyi

Ülkemiz ile Brezilya arasında Karma Ekonomik Komisyon Mekanizması mevcuttur. Türkiye-Brezilya Karma Ekonomik Komisyon toplantılarının birincisi Ekim 2004'de Brezilya'da gerçekleştirilmiştir. Türkiye-Brezilya Karma Ekonomik Komisyon'un ikinci dönem toplantısı Mutabakat Zaptı 4 Ocak 2010 tarihinde, Ankara'da imzalanmıştır.

II. Dönem toplantısı mutabakat zaptı ile; ikili ticari ilişkilerin geliştirilmesi ve kolaylaştırılması, bu çerçevede yasal altyapının tamamlanması, yatırımlar, Türkiye-MERCOSUR Serbest Ticaret Anlaşması, serbest bölgeler, enerji, ulaştırma, tarım, turizm ve bilim konularında görüş alışverişinde bulunulmuştur. Brezilya'ya ihracatımızın arzu edilen seviyede artırılmamasının temel nedeni, MERCOSUR kapsamında Brezilya'nın üçüncü ülkelere yönelik gümrük vergisi koruma oranlarının çok yüksek olmasıdır. Türkiye'den 100 birim maliyet ile çıkışlı bir ürünün Brezilyalı ithalatçının deposuna girişi 160 birimi bulurken, aynı ürünün MERCOSUR kapsamında temini 130-140 birime mal olmaktadır. Bu durum Türk firmaları için önemli bir engeldir. Sorunun çözülmesi için Türkiye ile MERCOSUR arasında bir Serbest Ticaret Anlaşması (STA) imzalanması gerekmektedir. Bu çerçevede yürütülen çalışmalar kapsamında, Türkiye-MERCOSUR STA müzakerelerine temel teşkil edecek Çerçeve Anlaşması 30 Haziran 2008 tarihinde Arjantin'de imzalanmıştır. Türkiye-MERCOSUR 1. Tur STA Müzakereleri ise 12-13 Kasım 2008 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

Bölgedeki Serbest Ticaret Anlaşmalarının Ülkemize Olabilecek Muhtemel Etkileri:

MERCOSUR - FTAA ve MERCOSUR - AB STA'sının imzalanabilmesi halinde, Ülkemiz,
i-) Özellikle, otomotiv ve otomotiv yan sanayi, tekstil ve konfeksiyon ile tarım ve gıda sanayi alanında olmak üzere ABD ve Avrupa pazarında başta Brezilya ve Arjantin olmak üzere bölge ülkelerinin,
ii-) MERCOSUR pazarında ise, Avrupa Birliği ve Kuzey Amerikalı üreticilerin, kuvvetli rekabeti ile karşılaşacaktır.

Basit ortalama gümrük vergisi oranı %15 civarında olan MERCOSUR Bloku'nda, makine-ekipman ve tekstil ürünleri gibi Ülkemizin ihracatçı sektörleri içerisinde büyük payı olan sektörlerde, gümrük vergisi oranları, ortalama %14-20 gibi oldukça yüksek aralıklarda saptanmıştır. KDV ve benzeri oransal vergiler dahil edildiğinde, ürün bazındaki koruma, -bir çok kaleme- %25'e kadar çıkabilmektedir.

Ocak 2006'da Türkiye-Brezilya İş Konseyi kurulmuştur. İş Konseyinin Türkiye tarafını DEİK, Brezilya tarafını ise FIESP üyesi işadamları oluşturmaktadır.

Konferanslar, seminerler ve ikili görüşmeler gerçekleştirmenin ve iki ülkenin iş dünyasını bilgilendirerek bir araya getirmenin yanı sıra İş Konseyi, ticareti ve ortak girişimleri kısıtlayıcı mevzuat ve uygulamaları tespit ederek bunların kaldırılması veya iyileştirilmesi yönünde iş dünyasını temsilen ilgili mercilerle görüşmeyi de hedeflemektedir.

Sivil Havacılık İşbirliği

Türkiye ile Brezilya arasında 1957 tarihli Hava Ulaştırma Anlaşması'nın (HUA) yerini almak üzere, iki ülkenin sivil havacılık makamları arasında yapılan müzakereler sonucunda, 11 Mayıs 2006 tarihinde yeni bir anlaşma taslağı parafe edilmiş ve bir mutabakat zaptı imzalanmıştır.

Anılan Mutabakat Zaptı çerçevesinde, Türk Hava Yolları, İstanbul - Sao Paulo hattında tarifeli seferlerine başlamıştır. Buna ilaveten, taraflarca tayin edilen havayollarının belirlenen noktalar arasında haftada 7 sefer düzenlemelerine izin verilmiştir. THY'nin İstanbul - Sao Paulo hattında uçuşları 5 Nisan 2009 tarihinde başlamıştır. Ayrıca, THY tarafından, İstanbul-Sao Paulo-Buenos Aires seferlerine 11 Aralık 2012 tarihi itibarıyla başlanmıştır.

Türkiye-Brezilya Ticaretinde Potansiyel Arz Eden Ürünler

Genel olarak değerlendirildiğinde ülkemizin en çok potansiyele sahip olduğu ürün grupları; gıda, elektrik ve elektronik ekipmanlar, makineler, oto yan sanayi ve kuru ve sert kabuklu meyveler olmak üzere alt gruplar itibarıyla;

- Fındık ve mamulleri
- Kuru meyveler (kuru incir, üzüm ve özellikle kayısı)
- Zeytin ve Zeytinyağı
- Otomotiv Ana ve Yan Sanayi(*Oto Yedek Parça, ticari araç*),
- Demir Çelik ve Demir Çelikten Eşya
- İşlenmiş Doğal Taşlar (Blok Mermer, Traverten)
- Takım Tezgahları (Metal Şekillendirme-Kesme Makine ve Presleri)
- Petrol Ürünleri ve Yağları
- Tekstil ve Hazır Giyim
- Çimento

belirlenmiş olmakla birlikte ihracatımızın ve Brezilya'nın diğer ülkelerden ithalat seyri incelendiğinde; uçak yan sanayi, müteahhütlik sektöründe (yol, hava alanları, limanlar, marinalar), turizm (özellikle gemi turizmi/cruise seferleri), kimyevi madde taşıyıcı gemiler, ilaç ve kozmetik sanayinde işbirliği imkanlarının değerlendirilebileceği düşünülmektedir.

Türkiye-Brezilya Ticaretinde Karşılaşılan Sorunlar

Brezilya pazarı hakkında ihracatçılarımızdan gelen sorular daha çok pazara ilişkin bilgi eksikliği konusunda yoğunlaşmakta; özellikle nakliye, navlun ve depo masrafları ile gümrük prosedürleri hakkında sorunların yaşandığı gözlenmektedir. Söz konusu sorunlar:

- Gümrük komisyonculuğu, nakliye ücretleri, banka masrafları ve depolama fiyatlarının yüksek oluşu firmalarımızın maliyetlerini arttırmaktadır.
- Coğrafi uzaklık nedeniyle navlun ücretleri yüksektir.
- Limanlarda bir aydan fazla bekleyen ihraç ürünleri kamulaştırılmaktadır.
- Gümrük işlemleri ile ilgili tüm evrakların Portekizce düzenlenmesi zorunlu olup, İngilizce evraklar kabul edilmemektedir.
- Brezilyalı ithalatçılar, Brezilya gümrükleri tarafından istendiği gerekçesiyle, diğer ihracat belgelerinden ayrı olarak menşe belgelerinin yüklemekten yaklaşık bir ay önce kendilerine gönderilmesini talep etmekte, bu durum ise ilave masrafa yol açmaktadır.
- Brezilya'nın uyguladığı gümrük vergilerine ilaveten ithal mallardan, COFINS (*Contribution for the Financing of Social Security*) ve PIS (*Social Integration Program Contribution*) adları altında toplamda %9,25 oranında Sosyal Güvenlik Sistemi Destekleme Fonu vergileri, ithal sanayi ürünlerinden %10 oranında ekstra vergi, ICMS adı altında eyaletten eyalete oranı değişen bir katma değer vergisi ile Liman Vergisi (AFRMM) limanlar ve gemi taşımacılığını desteklemek amacıyla yükleme maliyetleri ile diğer masraflar üzerinden yaklaşık %25 oranında vergi

alınmakta ve zaman zaman toplamda CIF değerinin %90'ına kadar ulaşabilen, farklı adlar altında ithalat vergileri uygulanmaktadır.

- Sağlık Bakanlığı'nın resmi ajansı ANVISA'nın ithalat lisansı için yaptığı uygulamalar da firmalar tarafından sorun olarak dile getirilmektedir. (Üretimin yapıldığı ülkeye bir temsilci göndererek üretimin yapıldığı yeri ve üretim süreçlerini kontrol şartı)
- Brezilya'da ithalatta lisans uygulaması mevcut olup, ancak bu lisansa sahip firmalar ithalat yapabilmektedirler. Bu durum, ihracat işlemlerini zorlaştırmakta ve aynı müşterinin farklı zamanlarda farklı ithalat şirketleri üzerinden ithalat yapmak zorunda kalması Eximbank sigorta işlemlerinde de sıkıntı yaratmaktadır.

1930-1990 yılları arasında ithal ikameci politikalar uygulayan Brezilya'da "ithalat yapma kültürü"nü gelişmesinin zaman alacağı bir gerçektir. Ayrıca ülkenin üretimindeki yoğunluk ve çeşitlilik dışardan alacağı mallar konusunda bir engel teşkil etmektedir. Brezilya pazarına ilişkin bilgi toplamanın yüksek maliyeti; tüketici ihtiyaçlarını, zevk ve tutumlarını değerlendirme ve buna göre doğru strateji belirlemek isteyen ihracatçılarımız için caydırıcı olmaktadır.

Pazarı daha yakından tanımak, pazarda kendini tanıtmak isteyen ve bu amaçla pazar araştırması yapmak veya fuarlara katılmak isteyen ihracatçılarımızın, Bakanlığımızca uygulanan devlet yardımları hakkında bilgi edinmelerinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Brezilya, Bakanlığımız tarafından 2014-2015 döneminde Hedef Ülkelerinden birisi olarak belirlenmiştir. Brezilya için; "2010/6 sayılı Yurtdışı Birim, Marka ve Tanıtım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ" çerçevesinde + 10 yüzde puan destek, "Yurt Dışında Gerçekleştirilen Fuar Katılımlarının Desteklenmesi Hakkında 2009/5 Sayılı Tebliğ" çerçevesinde + 20 yüzde puan destek uygulanmaktadır. Söz konusu desteklerin yanı sıra, düzenlenen Ticaret Heyeti, Sektörel Ticaret Heyeti ve Alım Heyeti faaliyetlerinde sektörlerin özelliklerine göre yoğunlaşılacak ülkeler arasındadır.

Brezilya'ya ihracat yapan Türk firmalarının Brezilyalı ortakları ile garanti mektubu, sağlık belgesi, ödeme koşulları, gümrük mevzuatı, depolama, tabii olunan vergiler v.b. hususunda yeterli bilgiye sahibi olması büyük önem arz etmektedir. Nakliye ve malların gümrükten geçiş sürecine ilişkin masrafların çok iyi hesaplanması gerekmektedir. Depolama fiyatlarının yüksekliği maliyet artırıcı bir unsurdur. Malların limanda dolaşımı, depo, ithal lisansı bedeli, gümrük komisyoncusunun harcamaları, malların Brezilya içinde nakliyesi, banka ücretleri çok önemli maliyet unsurlarıdır. Türk firmalarının Brezilyalı ortakları ile ticari kuralların gereği olan, geçerliliği tartışma götürmez belgelerle iş yapmalarının daha sonra yaşanabilecek sorunların önlenmesinde çok önem taşıdığı unutulmamalıdır.